

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม ประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยพิจารณาจากปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าที่ลดลง และเสนอแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน 4 พื้นที่ ใน 4 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ชุมชนบ้านนาเวียง จังหวัดลำปาง ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม ชุมชนเลม็ด จังหวัดสุราษฎร์ธานี และชุมชนโคกไม้้งาม จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ และการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มกิจกรรมต่างๆและผู้นำชุมชน และทำการสังเกตการณ์การดำเนินการ ทำการวิเคราะห์การดำเนินการและการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนโดยใช้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม ประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนและปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าของการดำเนินการและการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนก่อนและหลังการประยุกต์หลักการนิเวศวิทยา สังเคราะห์แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม เพื่อจัดทำคู่มือการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุด คือ วิสัยทัศน์และมุมมองการพัฒนาของผู้นำชุมชน รองลงมา คือ ความตระหนักและความร่วมมือของประชาชนในชุมชน สำหรับปัจจัยภายนอก คือ การสนับสนุนและความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนทั้ง 4 พื้นที่ มีค่าตั้งแต่ 1-25 ขึ้นอยู่กับกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานของแต่ละชุมชน ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของแต่ละพื้นที่ลดลงจากการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม มีค่าตั้งแต่ 100-2,200 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ซึ่งจะขึ้นกับปัจจัยต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานของแต่ละชุมชน สำหรับแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ทรัพยากรในชุมชน การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในชุมชนให้เหมาะสม การส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน การพัฒนาขั้นตอนการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนตามหลักการนิเวศวิทยาอุตสาหกรรม

Abstract

This study is aimed at analyzing factors affecting environmental management in community corresponding to industrial ecology concept; assessing social return on investment (SROI) and environmental impact in term of emission of carbon dioxide equivalent and then suggesting guidelines for environmental management in community corresponding to industrial ecology. Data collection was carried out at four areas in four regions of Thailand i.e. 1) Baan Naweng, Lampang Province 2) Klong Mahasawat, Nakornpathom Province 3) Lamet, Surajthani Province and 4) Kokmaingam; Konkaen Province. In-depth interviewing with community's leaders and activities 's leaders and observing community activities and their environmental management were done. In addition, social return on investment and emission of carbon dioxide equivalent were assessed as the environmental management in community corresponding to the industrial ecology concept was conducted. Manual for environmental management corresponding to the industrial ecology concept was written.

The results of this study showed that internal factors affecting the environmental management in community corresponding to the industrial ecology concept include vision and development concept of community leaders followed by awareness and participation of people in community while the affecting external factors involves supports and assistances from relating units. The results of social return on investment of four areas are between 1-12 which depend on activities and environmental management in communities and emission of carbon dioxide equivalent from the environmental management in community corresponding to the industrial ecology concept are between 100-2,200 tone CO₂ equivalent. Guidelines for environmental management corresponding to the industrial ecology concept are the analysis of resources in the community, the development of people in community in term of for example knowledge on the industrial ecology, encouragement of environmental management in community corresponding to the industrial ecology concept between communities and the development of steps for environmental management corresponding to the industrial ecology in the community.